

Leonie Cornips (1960, Heerlen), bijzonder hoogleraar
Taalcultuur in Limburg aan de Universiteit Maastricht, doet
onderzoek naar de relatie tussen de gesproken talen en
dialecten in Limburg en de identiteit die eraan ontleend wordt.
Hier doet ze tweewekelijks persoonlijk verslag van haar
zoektocht.

Taalgevoel

Frans Timmermans plaatste op 10 april een berichtje op zijn Facebookpagina dat het een hardnekkig vooroordeel is dat dialectspreken door kinderen ‘ten koste zou gaan van hun kennis van het Nederlands’.

Dat juist hij die uitspraak doet, betekent veel. Hij is het grote tegenvoorbeeld van het idee dat opgroeien in dialect, naast Nederlands, een goede taalvaardigheid in het Nederlands belemmert en dat dialectspreken niet samen kan gaan met een succesvolle carrière.

Uit onderzoek blijkt dat pasgeborenen baby’s die opgroeien in een tweetalig gezin, talen die veel op elkaar lijken prima van elkaar kunnen onderscheiden, terwijl dat niet zo is bij baby’s in een eentalig gezin. Zij onderscheiden ‘slechts’ talen die veel van elkaar verschillen. Jonge kinderen in tweetalige gezinnen zijn gevoelig voor kleine verschillen tussen talen en merken deze op. Zo schrijft een lezer me:

‘Wim Daniëls zei, dat het (zijn) dialect veel rijker is aan klanken dan het ABN. Naar aanleiding hiervan zei mijn dochter toen, dat zij blij was dialect te spreken. Ze had gemerkt, toen zij indertijd als bijvak met Zweeds bezig was, dat zij met typische Zweedse klanken minder moeite had dan Nederlandssprekenden.’

Door dit taalgevoel lijken tweetalige kinderen op latere leeftijd ook andere talen sneller te verwerven dan eentalige kinderen. Ook hier is Timmermans een goed voorbeeld van. Hij spreekt immers Italiaans, Frans en Duits zeer vloeiend en op hoog niveau.

Timmermans schrijft eveneens op zijn website: ‘Meertaligheid is juist goed voor taalbeheersing. Mits de verschillende talen ook goed worden geleerd. En ze worden het beste geleerd als kinderen de talen leren van mensen die hun moedertaal spreken. Ouders die een taal die zij zelf niet goed beheersen met hun kinderen gaan spreken, doen de kinderen daarmee geen plezier. Wie een eerste taal goed leert, kan een tweede taal makkelijker aan dan iemand die z’n eerste taal niet eens goed leert. Met je kinderen spreek je toch de taal die het dichtst bij je hart zit en ik neem

zomaar aan dat dat meestal de taal is die je zelf ook vanuit het hart van je ouders als eerste hebt gehoord. Een leuke test is altijd om aan meertalige ouders te vragen welke taal zij vanaf de geboorte van de kinderen met hen spraken als ze getroost moesten worden of als diepste gevoelens aan bod kwamen. Noch mijn oma’s, noch mijn moeder konden dat anders dan in het dialect. Hetgeen niet wegneemt dat al hun (klein)kinderen perfect Nederlands spreken (en overigens lang niet allemaal dialect).’

Deze post op Facebook lokt diverse reacties uit. Sommige lezers zijn het met hem eens.

Elly Schuurman schrijft: ‘Dialect, gelukkig, als je plat kunt praoten moa jet niet loaten! Jammer, ik noem het tweetalig en heb gelukkig geen moeite met Engels en Duits! Mijn kids gaan verder en pakken Frans, Spaans en Portugees er nog bij! Gelukkig en ze kunnen het dialect ook goed verstaan en spreken!’

Voor Anna Rika Houtstra is het aanleiding om te vertellen dat zij inderdaad in een andere taal rekt: ‘Spreek Nederlands met

mijn kinderen, maar rekenen/tellen gaat toch écht alleen in het Fries!’

Maar ja, die tweetaligheid en het spreken van dialect onder elkaar kan ook eentalige sprekers van het Nederlands een gevoel geven dat zij buitengesloten worden (ook al verstaan zij de diverse dialecten goed).

Of en hoe iemand zich buitengesloten voelt, is vaak een resultaat van de individuele levensloop en eerdere ervaringen, herinneringen en emoties van iemand. Een lezer laat mij weten dat hij met zijn dialect juist het tegenovergestelde wil bewerkstelligen: ‘Vanuit mijn diepe overtuiging dat respect voor elkaar een taalverschil kan overbruggen, praat ik dialect met mensen ook al praten zij Nederlands-Limburgs. Vanuit deze overtuiging ging ik een keer een gesprek aan met iemand in het miljoenenlijntje. Deze mevrouw keek me verrast aan en meldde mij dat dit de eerste keer in 25 jaar was dat zij in Zuid-Limburg woonde dat iemand dit deed en dat zij het heel mooi vond, omdat ze zich hiermee meer geïntegreerd voelde.’

